

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نام درس

سبک‌های تلاوت و حفظ قرآن کریم

سرفصل جلسات

اساتید

علی‌اکبر حنیفی - معزز آقایی

تنظیم:

آموزش‌های آزاد مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث

فروردین ۱۳۹۵

فهرست

۳	سبک‌های تلاوت و حفظ قرآن کریم
۴	جلسه اول
۴	ارکان قرائت قرآن کریم (۱)
۵	جلسه دوم
۵	ارکان قرائت قرآن کریم (۲)
۶	جلسه سوم
۶	پیدایش صدا
۷	جلسه چهارم
۷	تشخیص صداهای لحنی از غیرلحنی (۱)
۸	جلسه پنجم
۸	تشخیص صداهای لحنی از غیرلحنی (۲)
۹	جلسه ششم
۹	تشخیص صداهای لحنی از غیرلحنی (۳)
۱۰	جلسه هفتم
۱۰	لحن در قرائت
۱۱	جلسه هشتم
۱۱	لحن، دومین رکن قرائت
۱۲	جلسه نهم
۱۲	روش‌های ورود به قرائت قرآن
۱۳	جلسه دهم
۱۳	معرفی مقام‌های قرآنی (۱)
۱۴	جلسه یازدهم
۱۴	معرفی مقام‌های قرآنی (۲)
۱۵	جلسه دوازدهم
۱۵	معرفی مقام‌های قرآنی (۳)
۱۶	جلسه سیزدهم
۱۶	معرفی مقام‌های قرآنی (۴)
۱۷	جلسه چهاردهم
۱۷	آشنایی با سبک‌ها و قاریان معروف
۱۸	جلسه پانزدهم
۱۸	شیوه‌های حفظ قرآن کریم
۱۹	جلسه شانزدهم
۱۹	شیوه‌های تثبیت و مرور محفوظات

سبک‌های تلاوت و حفظ قرآن کریم

درس سبک‌های تلاوت و حفظ قرآن مشتمل بر دو بخش اساسی تلاوت و حفظ قرآن کریم می‌باشد که طی دروس چهارده‌گانه تلاوت، رئوس کلی آن از قبیل تعریف صوت، اصوات اصلی صدا، دستگاه تکلم، مفاهیم لحن، مقام‌های مشهور در قرائت، معرفی روش‌های فراگیری مقام‌ها و آشنایی اجمالی با قراء بزرگ جهان اسلام مورد بررسی قرار گرفته است. در دو جلسه پایانی نیز نخست به شیوه‌های فنی حفظ و آسیب شناسی آن پرداخته شده و در آخرین جلسه، روش‌های فنی محافظت از محفوظات تبیین شده است.

جلسه اول

ارکان قرائت قرآن کریم (۱)

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ ارکان اساسی قرائت قرآن کریم؛
- ✓ کنکاشی اجمالی پیرامون قرائت، تلاوت، ترتیل و إقراء

اهداف درس

ارکان اساسی قرائت

رکن نخست: صوت

نکته

۱. قرائت

۲. تلاوت

۳. ترتیل

۴. إقراء

نتیجه

چکیده

جلسه دوم

ارکان قرائت قرآن کریم (۲)

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ بررسی ارکان قرائت قرآن؛
- ✓ آشنایی با معانی کلمات «زیر» و «بَم»

اهداف درس

مروری بر مباحث پیشین

رکن دوم: لحن

لحن بیانی

لحن مقامی

رکن سوم: وقف

رکن چهارم: ابتدا

رکن پنجم: تجوید

جنبه‌های مطرح در صدا

الف) صدور صدا

ب) پذیرش صدا

ج) انتقال و انتشار صدا

تعریف صوت

معانی کلمه «بَم»

معانی کلمه «زیر»

چکیده

جلسه سوم پیدایش صدا

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ بررسی انواع دریافت صدا؛
- ✓ گذری بر اقسام صدا؛
- ✓ تبیینی در خصوص صوت لحنی.

اهداف درس

دریافت‌های صدا

انواع صدا

۱. صداهای ناطقه

۲. صداهای غیرناطقه

صوت لحنی

تعریف صوت لحنی

چکیده

جلسه چهارم

تشخیص صداهای لحنی از غیر لحنی (۱)

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ تشخیص صداهای لحنی از غیر آن؛
- ✓ نکاتی پیرامون صداهای وارد.

اهداف درس

نکاتی پیرامون صداهای وارد

۱. ارتفاع صوت
۲. شدت صوت
۳. تابع صوت
۴. مدت یا کشش زمانی
۵. نبرات
۶. صله صوتی
۷. طنین صوت
۸. گردآوری صداهای لحنی

چکیده

جلسه پنجم
تشخیص صداهای لحنی از غیر لحنی (۲)

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ نکاتی پیرامون صداهای وارد؛
- ✓ بررسی جایگاه‌های قَرار، جَوَاب و جَوَابُ الْجَوَاب.

اهداف درس

نکاتی پیرامون صداهای وارد
بررسی جایگاه‌های قَرار، جَوَاب و جَوَابُ الْجَوَاب
چکیده

جلسه ششم
تشخیص صداهای لحنی از غیر لحنی (۳)

اهداف درس

آشنایی با:

✓ دستگاه‌های مرتبط با صوت بشر

✓ اعضاء دستگاه تنفس

اهداف درس

دستگاه‌های مرتبط با صوت بشر

الف) دستگاه تنفس

ب) دستگاه صوتی

ج) دستگاه تکلم

دستگاه شنوایی

چکیده

جلسه هفتم لحن در قرائت

هدف درس

آشنایی با:

✓ کلیاتی در باره لحن.

اهداف درس

کلیاتی در باره لحن

اقسام قرائت

۱. صامت خوانی

۲. همس

۳. مخافته

۴. تفصیح

۵. جهر و إقرا

چکیده

جلسه هشتم لحن، دومین رکن قرائت

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ دومین رکن از ارکان قرائت؛
- ✓ معنای مقام و مقام در قرآن کریم.

اهداف درس

- رکن دوم قرائت: لحن
 - مفهوم لحن در قرآن کریم
 - دیگر مفاهیم لحن
 - مفهوم لحن در دیگر کشورهای اسلامی
 - لحن بیانی و مقامی
 - لحن بیانی
 - لحن مقامی
 - مقام و مقام در قرآن کریم
 - مقام در قرآن کریم
 - مقام در قرآن کریم
- چکیده

جلسه نهم

روش‌های ورود به قرائت قرآن

هدف درس

آشنایی با:

✓ روش‌های ورود به قرائت قرآن کریم.

اهداف درس

روش‌های ورود به قرائت

گام نخست: قرائت بر اساس تقلید

گام دوم: قرائت بر اساس ترتیب

گام سوم: قرائت بر اساس نفحات

- شناخت مقام‌ها

گام چهارم: شناخت حرکات

گام پنجم: قرائت بر اساس نعمات

گام ششم: قرائت بر اساس درجات

گام هفتم: قرائت بر اساس جلوات

چکیده

جلسه دهم

معرفی مقام‌های قرآنی (۱)

هدف درس

آشنایی با:

✓ مراحل فراگیری مقام‌های قرآنی.

اهداف درس

مروری بر مباحث پیشین

مراحل فراگیری مقام‌های قرآنی

مقام صبا

نمونه‌ای از قرائت در مقام صبا

بررسی جایگاه‌های قرار، جواب و جوابُ الجواب در مقام صبا

چکیده

جلسه یازدهم

معرفی مقام‌های قرآنی (۲)

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ بررسی مقام‌های قرآنی؛
- ✓ ذکر نمونه، برای هر یک از مقام‌های قرآنی.

اهداف درس

مقام عجم

مقام نهاوند

چکیده

جلسه دوازدهم معرفی مقام‌های قرآنی (۳)

اهداف درس

آشنایی با:

✓ بررسی مقام‌های قرآنی؛

✓ ذکر نمونه برای مقام‌ها.

اهداف درس

مقام بیات

نمونه‌ای از قرائت در مقام بیات

مقام سگاه

چکیده

جلسه سیزدهم

معرفی مقام‌های قرآنی (۴)

اهداف درس

آشنایی با:

✓ بررسی مقام‌های قرآنی؛

✓ ذکر نمونه برای هر یک از مقام‌ها.

اهداف درس

مروری بر مباحث پیشین

مقام حجاز

مقام رست

چکیده

جلسه چهاردهم آشنایی با سبک‌ها و قاریان معروف

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ سبک‌های قرائت؛
- ✓ معرفی اجمالی قاریان مشهور.

اهداف درس

- لزوم تقلید برای مبتدیان در هر امری
 - سبک‌های قرائت
 - بررسی سبک‌های قرائت
 - ۱. سبک‌های قرائت بر اساس حرکت
 - ۲. تعدد قطعه‌های اوج
 - ۳. محدودیت تحریرها
 - ۴. تعدد مقام‌ها
 - ۵. کم‌تر بودن ارتفاع صدا
- چکیده

جلسه پانزدهم شیوه‌های حفظ قرآن کریم

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ روشهای مختلف قرآن کریم؛
- ✓ بررسی محاسن و معایب حفظ؛
- ✓ و آسیب‌شناسی حفظ قرآن کریم.

اهداف درس

بررسی محاسن و معایب و آسیب‌شناسی حفظ
توصیه‌هایی قبل از حفظ
مبانی حفظ قرآن کریم
چگونگی دستیابی به حفظیات پایدار
عوامل موفقیت در حفظ
عوامل تقویت حافظه
شیوه‌های کلی حفظ
مراحل شش‌گانه روش جامع حفظ قرآن
روش‌های به‌خاطر سپاری محفوظات
مثالی در حفظ سوره‌ای از قرآن کریم
چکیده

جلسه شانزدهم

شیوه‌های تثبیت و مرور محفوظات

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ روش‌های تثبیت محفوظات؛
- ✓ حفظ آیات مشابه؛
- ✓ بیان نکاتی با حفظ قرآن کریم.

اهداف درس

- مروری بر مباحث پیشین
- مراحل تثبیت محفوظات
- برخی از مشکلات حافظان در حین حفظ
- برخی از اشکالات و شبهات در حفظ
- حفظ آیات مشابه
- نکاتی چند با حفظ قرآن کریم
- چکیده

پایان